„Niepodległa” - program również dla JST?

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport
Opublikowano: piątek, 03, marzec 2017 15:03
Jarosław Komża
Odsłony: 1615

Resort kultury przygotował i przedstawił do konsultacji publicznych, zapowiadany wcześniej przez ministra Krzysztofa Glińskiego, pięcioletni program pod nazwą *„Niepodległa”*. Jego celem jest uświetnienie i popularyzacja, między innymi poprzez przedsięwzięcia podejmowane przez samorządy, przypadającego na rok 2018 stulecia odzyskania przez nasz kraj niepodległości. Do 8 marca można zgłaszać uwagi programu.

Wolność, solidarności oraz poszanowanie godności i praw człowieka

To wartości obecne w całej historii Polski, wokół których rząd polski zamierza budować narrację w ramach realizacji polityki historycznej, której celem jest kształtowania nowoczesnego patriotyzmu ukierunkowanego na państwo jako wartość łączącą wszystkich obywateli. Projekty realizowane w ramach programu mają nawiązywać do tych trzech wartości. Szereg projektów w programie dotyczy upamiętniana twórców polskiej wolności, tych powszechnie znanych i tych, o których pamięć jest żywa jedynie lokalnie czy regionalnie. Jak podkreślono we wstępie wolność rozumiana jest również jako tworzenie płaszczyzny dla swobodnej ekspresji, w tym ekspresji artystycznej, i rozwoju. Opowieść o godności jest opowieścią o budowaniu wspólnoty, której członkowie szanują się wzajemnie. Problem poszanowania jednostki, poszanowania godności własnej i godności wspólnotowej, a także zrozumienia, tolerancji i ciekawości wobec innych będzie przewijał się w projektach programu.

Diagnoza

Z badań opinii społecznej, wykonanych w lipcu 2016 r. na próbie 1512 Polaków wyłania się następujący obraz, naszkicowany przez autorów programu. W Polsce odczuwalny jest brak poczucia silnej wspólnoty. Polacy wciąż mają poczucie że więcej ich dzieli niż łączy. Większość Polaków wyraża dumę ze swojej przynależności narodowej i z własnego kraju oraz deklaruje postawę patriotyczną. Odzyskanie niepodległości w 1918 roku jest uznawane za jedno z najważniejszych wydarzeń w historii Polski. Wartości takie jak wolność, solidarność i godność są bliskie Polakom. Polacy są bardzo silnie związani z symbolami narodowymi, tradycjami i rodziną, jednocześnie wielu z nas nie ma w zwyczaju obchodzenia świat narodowych w sposób szczególny. Dla Polaków stulecie odzyskania niepodległości traktowane jest jako ważna rocznica. Polacy oczekują, że będzie ono obchodzone nie tylko na poziomie państwowym, ale również blisko ludzi i społeczności lokalnych. Realizacja programu może wzmocnić pozytywne skojarzenie Polski z niezależnością, energią, śmiałością oraz wyjątkowością; zbudować wizerunek kraju, który jest dumny ze swojej historii, osiągnięć i najwybitniejszych postaci. Działania międzynarodowe w ramach Programu pomogą ukazać wizerunek polskiej kultury w perspektywie wartości, z którymi się identyfikujemy. Program ma kluczowe znaczenie dla powodzenia starań Polski, jeśli chodzi o budowanie polityki pamięci, a także wzmacnianie więzi obywateli i państwa.

Wyzwania

Na podstawie przedstawionej diagnozy można sformułować następujące wyzwania, na które musi odpowiedzieć program:

- Niski poziom kapitału społecznego oraz podziały społeczne, polityczne czy wynikające z historii, utrudniają budowanie wspólnoty państwowej, a także wpływają na osłabienie więzi z państwem i jego instytucjami;
- Polacy mają zróżnicowane oczekiwania odnośnie obchodów stulecia odzyskania niepodległości, co jest związane zarówno z nieobecnością w społecznej świadomości tekstów kultury dotyczących

Phoca PDF

niepodległości, jak i brakiem wypracowanej wspólnej tradycji świętowania;
- Zachęcenie Polaków do wspólnego świętowania stulecia odzyskania niepodległości wymaga zwiększenia ich aktywnej roli w obchodach, tak aby z widzów mogli stać się ich współorganizatorami;
- Konieczne jest wykorzystanie obchodów stulecia dla działań promujących Polskę i polskie dziedzictwo kulturowe za granicą.

Cel główny: wzmocnić poczucie wspólnoty obywatelskiej Polaków

Jako wskaźnik stopnia osiągnięcia celu głównego ustalono odsetek osób, które „uważają, że Polaków więcej łączy niż dzieli oraz osób, które uważają że Polaków tyle samo łączy, co dzieli. Przyjęto wartość bazową 67 proc. (2016), a docelową w 2021 r. - 80 proc.
Na cel główny składają się trzy cele szczegółowe. Pierwszym z nich „realizacja wysokiej jakości projektów upamiętniających stulecie odzyskania niepodległości”. Na marginesie, wydaje się, że autorzy pomylili środek z celem. Jako wskaźnik osiągnięcia celu przyjęto liczbę uczestników w wysokości 800 przedsięwzięć. Celowi temu odpowiada priorytet 1 programu obejmujący projekty ogólnopolskie, realizowane przez instytucje resortowe. W ramach tego priorytetu projekty będą mogły realizować województwa, ale jako operatorów wskazano wojewodów.

Drugim celem szczegółowym jest „włączanie obywateli we współtworzenie obchodów”. Ten cel ma być osiągnięty przez przedsięwzięcia realizowane na poziomie lokalnym, skupione w priorytecie 2. Projekty wybierać będzie Narodowe Centrum Kultury w dwóch programach dotacyjnych. Pierwszy to „Koalicje dla Niepodległej” dla „działań oddolnych”. Druga wiązka dotacji nosi nazwę „Niepodległa” i jest dedykowany samorządowym instytucjom kultury i organizacjom pozarządowym. Przyjęto, że przeprowadzonych zostanie 800 przedsięwzięć.

Jako trzeci cel szczegółowy określono „upowszechnianie opartego o wartości międzynarodowego wizerunku Polski”. W priorytecie 3 skupione będą przedsięwzięcia zagraniczne, koordynowane przez Instytut Adama Mickiewicza oraz program dotacyjny. Wskaźnikiem oceniającym stopień osiągnięcia celu jest liczba projektów na poziomie 397 w 2021 r.

Co w samorządach lokalnych?

Z poziomu lokalnego największe zainteresowanie budzić będą wspomniane wyżej dwa programy dotacyjne w ramach priorytetu drugiego.

1. W ramach pierwszego „*Koalicje dla Niepodległej”* ma zostać wyłoniona (przez Narodowe Centrum Kultury) sieć operatorów, którzy podejmą się prowadzenia „działalności informacyjnej i szkoleniowej, skierowanej do przedstawicieli różnych podmiotów sektora kultury i przedstawicieli społeczności lokalnych, poruszającej lokalny kontekst obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości”. Jak wynika z opisu, operatorami tym miałyby być instytucje kultury, jako „promotorzy aktywności społeczności lokalnej w tworzeniu oddolnych koalicji społecznych na rzecz projektów związanych z obchodami stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości”. Zadaniem operatora będzie m.in. organizacja konkursów na różnego rodzaju projekty kulturalne nawiązujące do obchodów odzyskania niepodległości, wyłonienie podmiotów realizujących inicjatywy i pomoc w ich przeprowadzeniu. Program zakłada dwie uzupełniające się części: szkoleniową i konkursową. Projekty lokalne wyłonione w konkursach

Phoca PDF

będą mogły mieć różnorodny charakter: od lokalnych działań upamiętniających stulecie po projekty społeczno-kulturalne, dla których rocznica jest pretekstem do działań wspólnotowych. Odbiorcami działań mają być lokalne społeczności.

2. Drugim z programów dotacyjnych, realizowanych na poziomie lokalnym, ma być program Niepodległa,. Beneficjentami dotacji mają być samorządowe instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Dodatkowo punktowane będzie nawiązywanie współpracy z innymi instytucjami. Odbiorcami działań mają być społeczności lokalne i regionalne.

Wydaje się, że lepszym sposobem określenia beneficjentów dotacji w obu programach byłoby wskazanie jednostek samorządu terytorialnego w miejsce samorządowych instytucji kultury.

Finanse

W opisie pierwszego programu dotacyjnego wskazano, iż na projekty zarezerwowano 22,5 mln zł. Drugi ma dysponować budżetem 28,5 mln zł. Dla porównania, na projekty priorytetu pierwszego (dla instytucji resortowych) zarezerwowano 17,5 mln, a na przedsięwzięcia zagraniczne 45 mln zł. W ramach programu nie będzie można finansować wydatków majątkowych i cyklicznych uroczystości. Szczegóły finansowania zostaną zawarte w regulaminach programów dotacyjnych.

Z programem można zapoznać się tutaj.

Phoca PDF